

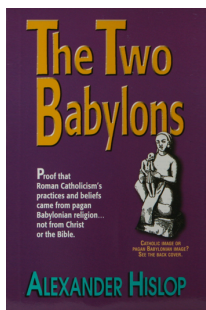
BABILON MISZTÉRIUMVALLÁSA RÉGEN ÉS MA

© Ralph Woodrow: „*The Two Babylons – A Case Study in Poor Methodology*”
In: *Christian Research Journal* (2000/2 Vol. 22. Pg. 54-56). Translated with Per-
mission. Fordította Miklós Árpád. www.apologia.hu (v.2. 2014.07.01.)

Ralph Woodrow: „Két Babilon – Esettanulmány a helytelen kutatási módszerről”
című cikke ritkaságszámba menő, tanulságos önkritika: a szerző a kutatási hibáit
belátva képes volt bevonni a saját könyvét a forgalomból (magyarul: „Babilon
misztériumvallása régen és ma”, Lautec Verlag, é.n.).

1. „A két Babilon”

Keresztény életem korai szakaszában a kezembe került néhány olyan könyv, amelyek azt állították: a babiloni pogány vallás számos eleme beszivárgott a kereszténységbe. Bár e bírálatok elsősorban a római katolikus egyházat célozták meg, úgy tűnt, hogy a pogány vallásokkal párhuzamba állítható szokások és hittételek más egyházakat is megfertőztek. Információim jelentős része **Alexander Hislop** (1807–1882) „A két Babilon” című könyvéből származott.

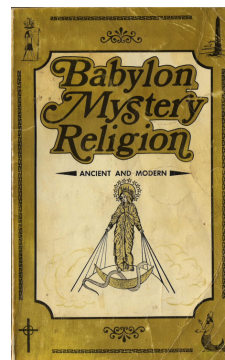

Ez a kötet az évek múlásával egyre többek gondolkodását befolyásolta, szélsőséges szekták (pl. Jehova Tanúi) tagjaitól kezdve igen elkötelezett keresztényekig, akik Istenre várakozva igyekeztek minden olyat kerülni, ami életükben a Szentlélek kioltásához vezethetne. A könyv alaptétele szerint az ókori Babilon pogány vallása mind a mai napig folytatódik a római katolikus egyház berkeiben, és ezt a Jelenések könyve próféciában – „...és a homlokára írva ez a titokzatos név: A Nagy Babilon...” – előre jelezte. (Innen származik a két Babilon gondolata is: az egyik az ókori, a másik a fent említett modern). Mivel a kötet számos és igen részletes jegyzetet és utalást sorakoztat fel, másokkal együtt én magam is feltételeztem a tényszerűségét. Hislop tekintélye a pogány vallásokat illetően ugyanolyan megingathatatlan volt előttünk, mint a Magyar Értelmező Kéziszótáré az idegen szavak esetében.

2. „Babilon misztériumvallása régen és ma”

Fiatal evangélistaként el is kezdtem prédikálni a pogány vallásoknak a kereszténységbe történt beszivárgásáról, később pedig egy könyvet is írtam Hislop munkája alapján *Babilon Mystery Religion* címmel (Ralph Woodrow Evangelistic Association, 1992).

Idővel a könyvem igen népszerű lett, több kiadást is megért, és lefordították koreai, német, spanyol, portugál, valamint számos más nyelvre. Százak idéztek belőle, sőt, egyesek a „pogány beszivárgás” szaktekintélyeként kezdtek tisztelni. Még Karl Keating, az ismert római katolikus író is megjegyezte egy írásában: „...[az elmélet] legismertebb támogatója Ralph Woodrow, a *Babilon misztériumvallása régen és ma* című könyv szerzője”. Mivel az én könyvem olvasmányosabb és közérthetőbb volt, sokan előnyben részesítették a *Két Babilonnal* szemben, néha össze is keverték a kettőt, sőt egy alkalommal abban a megtiszteltetésben részesültem, hogy „Hislop tiszteletesként” üdvözöltek.

3. Szakmai kritika

Ahogy azonban telt az idő, egyre többen hallattak olyan hangokat, melyek szerint Hislop egyáltalán nem volt megbízható történész. Erre a következtetésre jutott egy történelemtanár mellett a könyvem nézeteit kifejtő *Bible Answer Man* című rádióműsor több hallgatója is. Sőt, az Isten Gyülekezete (*Church of God*) nevű gyülekezet testületileg úgy döntött, hogy újfent megvizsgálja a kérdést. Ezekről a kételyekről értesülve rádöbbsentem, hogy nekem is újra végig kell olvasnom Hislop munkáját, könyvem alapvető forrását, és imádságos szívvel meg kell vizsgálnom a tartalmát.

3.1. Hislop saját mítosza

Amint ezt megtettem, világosan kiderült számomra, hogy Hislop „történelmi tényei” gyakran ókori mítoszok önkényes összefoldozásából álltak. Könyve szerint például Nimród nagy termetű, csúnya, eltorzult, fekete bőrű ember volt, felesége, Szemiramisz viszont gyönyörű, fehér bőrű, szőke, kékszemű nő, aki visszaeső, züllött életvitele miatt, valamint a szoprán hangnem felfedezőjeként és a papi cölibátus kezdeményezőjeként vált ismertté. A szerző azt is kijelenti, hogy a babiloniak a vízbe történő bemerítkezést erénynek tartották, mert Nimród és Szemiramisz vízben szenvedett értük, hogy Noé fia, Sém ölte meg Nimródot, hogy Szemiramisz úgy halt meg, hogy egyik fia levágta a fejét, és így tovább. Ráébredtem, hogy egyetlen elismert történelmi forrás sem támasztja alá ezeket az állításokat, sem a könyv rengeteg más kitételét.

Hislop könyvének alcíme így hangzik: „Bizonyíték arra, hogy a pápai imádat valójában Nimród és felesége imádata”. Ezzel szöges ellentétben azonban – alapos tanulmányozás után – kiderült, hogy sem az *Encyclopedia Britannica*, sem a *The Americana*, sem a *Zsidó Enciklopédia*, sem a *Katolikus Enciklopédia*, sem a *Worldbook Encyclopedia* nem tartalmaz egyetlen utalást sem arra, hogy Szemiramisz Nimród felesége lett volna. Sőt, még csak nem is azonos évszázadban éltek!

Arra sincs bizonyíték, hogy Szemiramisz lett volna Tammuz anyja. Rá kellett döbennem, hogy ezeket az elképzeléseket Hislop agyalta ki.

Ha az ember egy érvrendszer példának okáért George Washingtonra és feleségére épít, akkor illik legalább kiindulópontként a tényekre támaszkodnia. Ma bizonyítani tudjuk, hogy ki volt George Washington, hogy feleségét Marthanak hívták, tudjuk, mikor éltek – és ettől a ponttól folytathatjuk az érvelést. Ha azonban egyetlen történész sem lenne bizonyos abban, hogy ki volt George Washington, hogy volt-e egyáltalán felesége, vagy hogy pontosan mikor élt, akkor ezek az állítások nem szolgálhatnának alapul egyetlen bizonyításhoz sem. Pontosán ez az alapvető gyenge pontja Hislop állításának, amely szerint a pápai imádat valójában Nimród és felesége imádata.

Megértettem azt is, hogy a római katolikus egyház (vagy bármilyen más közösség) hibáival szemben sokkal közvetlenebb és nagyobb tekintélyű ellenérveket szolgáltat *maga a Biblia*, nincs szükség ehhez ókori mitológiára. A Biblia például úgy beszél a püspökről, hogy az legyen „egyfeleségű férfi”, illetve kijelenti, hogy egyesek „ördögi tanításokra hallgatnak ... ezek tiltják a házasságot” (1Tim 3:2, 4:3). Ez sokkal komolyabb ellenérvet szolgáltat a papi cölibátussal szemben, mint annak izzadságszagú bizonygatása, hogy Szemiramisz papjai az ókorban kasztrálták magukat.

Hislop, miközben a római katolikus egyház pogány szokásait igyekezett leleplezni, saját mítoszt hozott létre. Az általa gyártott elmélet szerint Nimród, Adonisz, Apolló, Attész, Belzebub, Bacchus, Cupido, Dágón, Herkules, Janus, Linus, Lucifer, Mars, Meródah, Mithrász, Molok, Nárcisszus, Oannész, Odin, Orion, Ozirisz, Pluto, Szaturnusz, Teitan, Tüphón, Vulkánusz, Wotan és Zoroaster egy és ugyanaz a személy. A mítoszok összemosása Hislopot arra a következtetésre juttatta, hogy Semiramis Nimród felesége volt, és nem más, mint Afrodité, Artemisz, Astarté, Auróra, Bellona, Ceresz, Diána, Easter, Eiréné, Irisz, Juno, Mylitta, Proszerpina, Rhea, Vénusz és Vesta.

3.2. Módszertani tanulságok

Ha egy forrásmunka elég sok nevet, történetet és évszázadot említ, majd sok különböző nyelv között fordít oda-vissza, a jövő gondatlan írói nagyon könnyen téves információk terjesztőivé válhatnak. Összetéveszthetik Gerald Ford elnököt Henry Ford autógyárossal, vagy Abraham Lincolnt az autók feltalálójaként aposztrofálhatják pusztán amiatt, hogy rengeteg kocsin látható „Lincoln” felirat. Billy Graham feleségének leánykori neve Bell, és több helyen is olvasható, hogy teljes neve Ruth Bell Graham, a telefon feltalálóját pedig Alexander Graham Bell-nek hívták; a nevek összemosásával könnyen arra a következtetésre juthat majd valaki, hogy Billy Graham találta fel a telefont, vagy esetleg a Graham-kekszet (az utóbbi feltalálóját egyébként *Sylvester* Graham-nek hívták). A hasonlóságokra könnyű rábukkanni: mindkettőjük neve Graham, és mindketten gyülekezeti szol-

gálók. A különbségek azonban nagyon is sokat számítanak: Sylvester Graham presbiteriánus volt, Billy Graham pedig baptista – és nem is egyazon nemzedékhez tartoznak.

Helytelen módszer a hasonlóságokra építeni anélkül, hogy figyelembe vennénk a különbségeket. Az ateisták réges-régóta igyekeznek ezt a technikát alkalmazni a kereszténység egészének lejáratására: előszeretettel hivatkoznak pogány vallások hittételeire világméretű özönvizekről, megölt és feltámadt megváltókról, szűzen szülő nőkről, mennybemenetelekről, szent könyvekről és így tovább.

Mi, keresztények nem utasítjuk el az imádságot pusztán azért, mert a pogányok is imádkoznak isteneikhez. Nem utasítjuk el a vízkeresztséget pusztán azért, mert pogány törzsek vallási szertartásai között szintén szerepel a vízbe merítés. Végül pedig a Bibliát sem utasítjuk el pusztán amiatt, hogy a pogányok a saját írásaikat tartják szentnek. A Biblia beszél térden imádkozásról, Isten felemelt kézzel történő dicséretéről, a lábbeli levételéről szent helyeken, a szent hegyről, a templom legszentebb helyéről, a templom előtti oszlopokról, a hibátlan, szeplőtelen áldozatok bemutatásáról, a szent bárkáról, menedékvárosokról, sziklából vizet fakasztásról, kőbe vésett törvénykönyvről, emberek fején megjelenő lángnyelvekről, tüzes szekerekről és az első termés felajánlásáról. Tény, hogy ezekhez hasonló elemek szintén megjelentek az idők során pogány vallásokban is. Ezek szerint tehát a Biblia is pogány irat? Szó sincs róla!

Ha pusztán attól, hogy valamire találunk párhuzamot a pogány vallásokban, pogánynak nyilváníthatunk valamit, akkor az Úr maga is pogány volt. A titokzatos Babilonnak nevezett nő egy kelyhet tartott a kezében – az Úr kezében is van egy kehely (Zsolt 75:8). A pogány királyok trónon ülnek és koronájuk van – az Úr szintén trónuson ül és koronát visel (Jel 1:4, 14:14). A pogányok imádták a napot – az Urat a Biblia az „igazság Napjának” nevezi (Mal 4:2). A pogányok isteneiket a csillagokhoz hasonlították – az Úr egyik neve szintén „fényes hajnalcsillag” (Jel 22:16). A pogány isteneknek híveik templomokat emeltek – s az Úrnak is van temploma (Jel 7:15). A pogányok magas tornyot építettek Babilonban – az Úr pedig „fellegvár” (2Sám 22:3). A pogányok bálványoszlopokat emeltek és azokat imádták – az Úr tűzoszlopként jelent meg Izrael előtt (2Móz 13:21–22). Sok pogány istent szárnyakkal ábrázoltak – ilyen leírást azonban az Úrról is találunk a Bibliában (Zsolt 91:4) stb.

Rá kellett eszmélnem, hogy egy-egy hasonlóság megemlítése még nem bizonyíték, a tények között ehhez valóságos kapcsolatnak kell fennállnia. Tételezzük fel, hogy május 10-én valakit leszúrnak Balmazújvárosban. A gyanú ráterelődik egy bizonyos személyre, akinek volt indítéka, erős testalkatú, volt a birtokában nagy kés, komoly priusza van, köztudottan hirtelen haragú és korábban már megfenyegette az áldozatot. Mindezek a tények a gyilkosság elkövetéséhez kapcsolnák a személyét, kivéve egyetlenegyét: május 10-én nem Balmazújvárosban, hanem Kaposváron tartózkodott. S pontosan ez a helyzet a pogány eredetre vonatkozó

állításokkal is: látszólag megvan a kapcsolat, de alaposabb kutatás után kiderül, hogy gyakran egyáltalán semmilyen összefüggésben sem állnak a kereszténységgel.

3.3. Hislop forrásai

Mivel Hislop könyvét az 1800-as évek közepén írta, az általa idézett vagy említett forrásmunkák már igen régiek, és igen jelentős erőfeszítésbe telt ezeket a régi köteteket felkutatni. Olyan könyvekről van szó, mint például Layard „Ninive és maradványai” című kötete, Kitto „Bibliai iratok ciklopédiája” című munkája, Wilkinson-tól az „Az ókori egyiptomiak”, valamint Pauszaniász, Plinius, Tacitus, Hérodotosz és mások régi kiadású munkái. Amikor ellenőriztem Hislop lábjegyzetben megemlített forrásait, felfedeztem, hogy azok gyakran egyáltalán nem támasztják alá az ő állításait.

Hislop szerint például a „kerek” ostya, amelyet a római katolikus egyházban a mise keretében osztanak ki, az egyiptomi pogány vallás hozadéka. Ennek alátámasztására Wilkinson fent említett művéből (5. kötet, 353-365. oldal) idéz a kerek formájú kekszek használatáról az egyiptomi istentiszteleteken. Tovább olvasva Wilkinson könyvét azonban kiderült, hogy Egyiptomban nemcsak kerek, hanem ovális és háromszög alakú, levél formájú, különféle állatokat és krokodilfejet mintázó stb. kekszeket is használtak e célból. Hislop ez utóbbit elmulasztotta megemlíteni.

Miközben izzó hangon ostorozza a kerek szentáldozási ostyát, mint Baal, a napisten képmását, Hislop nagyvonalúan elfelejti megemlíteni, hogy a manna, amelyet az Úr maga adott, szintén kerek volt: „...apró szemcsék borították a pusztát... Mózes megmondta nekik, hogy ez az a kenyér, amelyet az Úr adott nekik eledélül” (2Móz 16:14–15). A kerek forma tehát nem feltétlenül pogány sajátosság.

Hislop tanítása szerint Tammuz (aki szerinte azonos Nimróddal) december 25-én született, és valójában innen származik a karácsony megünneplésének dátuma. Az erre vonatkozó bizonyítékot azonban a szöveggörnyezetből erősen kiragadva mutatja be. Miután elmondja, hogy Ízisz és csecsemőkorú gyermeke, Hórusz gyakorlatilag Semiramisnak és gyermekének, Tammuznak az egyiptomi megfelelője, egy forrásra hivatkozik, amely szerint „Ízisz fia a téli napforduló idején született”. Ha megnézzük az általa idézett forrást (Wilkinson: „Az ókori egyiptomiak”, 4. kötet, 405. oldal), kiderül, hogy Ízisznek „a napforduló idején született” fia valójában nem Hórusz, az idősebb fiú, hanem Harpokratész, a fiatalabb. A forrásmunkában még az is szerepel, hogy a fiú koraszülött volt és emiatt megbénult, az egyiptomiak pedig a fiú születésének tiszteletére *tavasszal* tartottak ünnepet. Szöveggörnyezetébe visszahelyezve ennek a ténynek tehát semmi köze sincs a karácsonyhoz vagy annak decemberi megünnepléséhez.

Egy másik Wilkinson-hivatkozásban Hislop kijelenti, hogy az ókori Egyiptomban 40 napos nagyböjtöt tartottak. A forrás elemzése során azonban kiderült, hogy

Wilkinson valójában a következőt írja: „Az egyiptomi böjtök két és negyvenkét nap közötti hosszúságúak voltak. A böjt idején teljes mértékben tartózkodtak az állati eledeltől, a gyógynövényektől és zöldségektől, valamint mindenekelőtt a különféle szenvedélyek úzásától” (Wilkinson, „Az ókori egyiptomiak”, 1. kötet, 278. oldal). Ugyanennyire lenne tehát hiteles, ha azt mondanánk, hogy az egyiptomi nagyböjt 7 napig, 10 napig, 12 napig vagy éppen 42 napig tartott. Hislop állítása csak azért tűnhet valóságosnak, mert részinformációkat használt fel.

Ha ezt a módszert, azaz a részinformációk felhasználását követjük, akkor még azt is be tudnánk bizonyítani, hogy a Biblia szerint nincs Isten – a 14. zsoltár 1. versében szó szerint ez szerepel: „...nincs Isten!”. Ha azonban a vers egészét idézzük, egész más jelentés tárul elénk: „Azt mondja magában a bolond, hogy nincs Isten!”

4. Visszavontam

Több más ok mellett ezért vontam vissza saját könyvemet (*Babilon misztériumvallása régen és ma*) a boltokból, annak ellenére, hogy még mindig igen népszerű volt. Nem azért tettem, mert bárki megfenyegetett vagy üldözött volna miattam. Döntésem mögött meggyőződés, nem pedig kompromisszum húzódik meg. Bár a könyvem tartalmazott a valóságnak megfelelő állításokat is, nem tudtam volna tiszta lelkiismerettel a könyvesboltok polcain hagyni egy olyan kötetet a pogány vallások és a kereszténység összekeveredéséről, amely maga is keveri a babiloni eredetre vonatkozó tényleges információkat a téves adatokkal.

A visszavont munkám helyett azóta írtam egy új, 128 oldalas könyvet „A babiloni kapcsolat?” címmel, amely 60 illusztrációt és 400 lábjegyzetbeli hivatkozást tartalmaz. Ez a könyv az én felhívásom azon keresztény testvéreimhez, akik úgy érzik, hogy a jelenlegi szokások vagy hittételek esetleges babiloni eredete rendkívül fontos kérdés számukra. Saját tapasztalatomból okulva azt tanácsolnám nekik és magamnak, hogy nagyon gondosan járjunk el ezen a területen, nehogy a bolhából csináljunk elefántot. Ha vannak olyan dolgok az életünkben vagy a gyülekezetünkben, amely valóban pogány eredetűek vagy egyszerűen nem tetszenek az Úrnak, akkor ezeket természetesen meg kell szüntetnünk. Miközben azonban a bábeli zűrzavart próbáljuk eloszlatni, nagyon vigyáznunk kell, nehogy mi magunk is egy új „Babilont”, új zűrzavart alakítsunk ki.